

Nr 423.

Av fru Ewerlöf m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 81, med förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536) samt fortsatt giltighet av samma lag.

I proposition nr 81 med förslag till ändringar i 1944 års civilförsvarslag har Kungl. Maj:t, när det gäller utbildning och övning, i stort sett anslutit sig till vad civilförvarsutredningen på sin tid föreslog. Sålunda har departementschefen i fråga om hemskyddet biträtt förslaget att till folkskolans sista klass eller motsvarande klasser i läroverk och andra skolformer förlägga den obligatoriska utbildning, som under senare år ålagts 16-åringar, och vidare vill departementschefen bibehålla den utbildning i sjukvårdstjänst, som f. n. åvilar flickor i 18-årsåldern. Däremot har propositionen i likhet med utredningens majoritet icke accepterat den sjukvårdsutbildning för kvinnor i åldern 35—40 år, som föreslagits av herrar Håstad, Lemmel och Lundquist i en reservation till utredningens betänkande.

I det nu inträdda, allvarligt tillspetsade internationella läget synes det oss utomordentligt angeläget, att beredskapen inom civilförsvaret hålles uppe. Sedan utredningen för över ett år sedan avgivit sitt betänkande, har detta beredskapskrav fått en allt större styrka. Och härvid måste det för alla vara tydligt, att civilförsvaret, om Sverige ej skulle kunna undgå att indras i en världskonflikt, med hänsyn till luftkrigets utveckling fått en oerhörd mycket betydelsefullare uppgift än förr i det samlade riksförsvaret.

Med hänsyn härtill synes det oss motiverat, att statsmakterna i anslutning till civilförvarsstyrelsens uttalanden överväga att ånyo utbilda hemskyddet. En planmässig utbildning av vissa årsklasser inom detta är åtminstone i utsatta tätorter av behovet påkallad. Det måste vara alltför riskfyllt att härvidlag blott lita till de kunskaper och färdigheter, som förvärvades under det andra världskrigets gång, eller till möjligheterna att i en alarmerande allvarssituation sätta i gång en snabbutbildning. Särskilt i en sådan ort som Stockholm torde det vara ogörligt att i ett dyligt läge kunna räkna med full tillgång på kompetenta instruktörer.

Likaledes vilja vi understryka behovet av undervisning av de värnpliktiga i civilförsvaret i samband med deras ordinarie militärtjänstgöring. Vad departementschefen yttrat härom synes oss förtjäna allt understöd från riksdagens sida. Civilförvarsutredningen har särskilt tryckt på nödvändigheten av en dylik civilförvarsutbildning för de värnpliktiga, som enligt nu gällande värnpliktslag ha att i slutet av värnpliktsåren fullgöra efter-

utbildningsövningar; på så vis skulle större delen av den manliga delen av befolkningen successivt bibringas elementära insikter om civilförsvaret några år före värnpliktstidens slut. Med hänsyn till utrikeslägets skärpning förutsätta vi, att regeringen, till skillnad från försvarskommitténs majoritet, inte ifrågasätter, att dessa övningar nu skola slopas. Skulle så trots allt bli fallet, måste frågan om den äldre manliga befolkningens civilförsvarsutbildning tas upp från nya utgångspunkter.

Det reservationsvis framförda förslaget om sjukvårdsutbildning varje år av en årsklass kvinnor i åldern 35—40 år har i det nuvarande läget fått ännu starkare skäl för sig, än när utredningen framlade sitt betänkande. Såsom det framgår av propositionen, har detta förslag tillstyrkts bl. a. av överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands och Kristianstads län, drätselkamrarna i Örebro och Sundsvall, kommunalnämnden i Sollentuna köping, Riksluftskyddsförbundet och Föreningen Sveriges polismästare. I andra yttranden uttalas sympati för en liknande utbildning ehuru på frivillighetens grund. Enligt vår uppfattning skulle en dylik utbildning icke blott avse faran för ett krig utan även fylla fredsmässiga behov. Varje kvinna kan dra nytta av elementära kunskaper i sjukvård, och den tid, som dessa kurser skulle ta i anspråk, blir så jämförelsevis kort, att den inte kan innebära något personligt intrång. Med hänsyn till männens värnpliktstjänstgöring skulle en genomgång av en sjukvårdskurs utgöra en kvinnornas skäligen beredskapsinsats. Möjligen kunde det vara lämpligare — detta med tanke på att många kvinnor ha fostran av småbarn om hand — att förlägga kursen till åldern 40—45 år än till den av reservanterna föreslagna åldern 35—40.

Såsom det påvisats i högerns centrala kvinnorråds yttrande över civilförsvarsutredningens betänkande, tala praktiska skäl för att sjukvårdsutbildningen för flickor borde ske vid 20 år i stället för vid 18 år och, för att göras något grundligare, ökades till förslagsvis 15 eller 20 timmar.

Då ett genomförande av de önskemål, som vi här framfört, inte kräver någon ändring av civilförsvarslagen utan ankommer på riksdagens uttalande och regeringens beslut, hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 81 måtte beakta vad vi ovan anfört i avseende på de oundgängliga beredskapskrav, som i nuvarande utrikespolitiska läge måste uppställas på civilförsvaret, enkannerligen på kvinnornas utbildning i sjukvårdstjänst.

Stockholm den 10 mars 1948.

Elsa Ewerlöf.

Greta Möller.

Märta Boman.